

PopVaT

Popularizácia vedy a techniky na Slovensku

Hlavné výstupy
a dosiahnuté výsledky

Podporujeme výskumné aktivity na Slovensku/Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Milí čitatelia,

Centrum vedecko-technických informácií SR je dlhodobo aktívne v organizovaní podujatí popularizujúcich vedu a techniku a ponúka služby v oblasti podpory vedy všetkým vedecko-technickým a informačným inštitúciám. Svojimi aktivitami je pomerne známe a dobré vzťahy a dlhoročná spolupráca s vysokými školami, so Slovenskou akadémiou vied, ale i s inými inštitúciami rezortu výskumu a vývoja sú toho dôkazom. Popularizácii vedy a techniky sa v rámci našej inštitúcie venuje špecializovaná sekcia Národné centrum pre popularizáciu vedy a techniky v spoločnosti, ktoré už od svojho vzniku v roku 2007 aktívne propaguje slovenskú vedu a techniku. Organizácia popularizačných podujatí, vydávanie publikácií a periodík, spolupráca s médiami, príprava audiovizuálnych diel, správa a prevádzka popularizačných webových stránok a sociálnych sietí je len časťou našich aktivít v tejto oblasti.

Je preto prirodzené, že vzhľadom na naše skúsenosti a aktivity v oblasti popularizácie vedy a techniky práve CVTI SR realizovalo národný projekt PopVaT – Popularizácia vedy a techniky na Slovensku, ktorý bol implementovaný v rokoch 2013 až 2015. Som veľmi rád, že stanovené ciele a plánované aktivity projektu boli naplnené. Desiatky priamych výstupov projektu, množstvo zrealizovaných podujatí, ale aj publikácie, odporúčania a analýzy spracované v rámci projektu sú toho dôkazom.

Dostať však vedu a techniku do povedomia širokej verejnosti a udržať ju tam navždy, je beh na dlhé trate. Náš úspech je pre nás motiváciou v pokračovaní a rozširovaní nášho snaženia v oblasti aktívnej popularizácie vedy a techniky. Veda a technika má nepochybne svoj význam pre spoločnosť. Má však i nezabudnuteľné čaro, ktoré chceme ukázať celému Slovensku.

prof. RNDr. Ján Turňa, CSc.
generálny riaditeľ CVTI SR

KOORDINÁTOR A ODBORNÝ GARANT AKTIVITY:

Mgr. Andrea Putalová

NÁZOV:

PopVaT - Popularizácia vedy a techniky na Slovensku

REALIZUJE:

Centrum vedecko-technických informácií SR
Lamačská cesta 8/A
811 04 Bratislava

OPERAČNÝ PROGRAM:

Výskum a vývoj

PROJEKT SPOLUFINANCOVANÝ:

Európsky fond regionálneho rozvoja

NENÁVRATNÝ FINANČNÝ PRÍSPEVOK:

14 949 310,41 EUR

ITMS KÓDY:

26240220085
26220220181

OBDOBIE REALIZÁCIE:

apríl 2013 - december 2015 (33 mesiacov)

WEBOVÁ STRÁNKA PROJEKTU:

<http://popvat.cvtisr.sk/>

© Centrum vedecko-technických informácií SR, Bratislava 2015

Názov aktivity

Popularizácia vedy a techniky so zameraním na širokú verejnosť, mládež a vedeckú komunitu

Špecifický cieľ

Zvýšenie povedomia verejnosti vrátane mládeže o význame vedy a techniky a vedeckej komunity o význame popularizácie vedy.

Strategický cieľ

Strategickým cieľom projektu bolo dosiahnuť zlepšenie vnímania a postavenia vedy v spoločnosti prostredníctvom popularizácie vedy a techniky smerom k širšej verejnosti vrátane dospelujúcej mládeže a s dôrazom na uvedenie si špecifickej úlohy samotnej vedeckej komunity pri popularizácii vedy a techniky.

Naplnenie cieľa sa dosiahlo prostredníctvom zastrešenia a rozvoja existujúcich popularizačných aktivít, ako i ďalším budovaním podpornej infraštruktúry pre popularizáciu vedy (technika, podporné programy, odborné kapacity, popularizačné nástroje a iné). V rámci projektu bola vytvorená vedecká a realizačná komisia tvorená relevantnými odborníkmi zabezpečujúcimi realizáciu a odborný dohľad nad aktivitami a cieľmi projektu, ktorých pôsobenie v oblasti popularizácie vedy môže pokračovať aj po skončení projektu. Boli navrhnuté a realizované ciele aktivity, nástroje a činnosti podporujúce propagáciu a popularizáciu vedy a techniky na Slovensku s dôrazom na masívne využitie mediálneho priestoru (TV, rozhlas, printové a online médiá a ďalšie), prostredníctvom čoho sa dosiahol výraznejší vplyv na cieľové skupiny projektu.

Projekt Centra vedecko-technických informácií SR v Bratislave podporoval realizáciu popularizačných aktivít venovaných výskumno-vývojovým aktivitám na Slovensku. Tieto vychádzali z konkrétnych potrieb cieľových skupín vrátane vedeckej komunity.

Realizáciou aktivít sa podporila snaha o zvýšenie povedomia verejnosti o vedecko-výskumnej a inovačnej činnosti vedcov.

Rovnako dôležitá bola aj podpora záujmu mladých ľudí o kariéru v oblasti prírodných a technických vied a podpora dlhodobých kooperácií a interakcií vedeckej komunity so súkromným sektorom a s verejným životom.

V neposlednom rade boli počas realizácie projektu vedci motivovaní na aktívnu propagáciu ich výskumno-vývojovej činnosti a dosiahnutých výsledkov. Cieľom bolo dosiahnuť uvedomenie si dôležitosti popularizácie vedy z pohľadu vedcov, a tým zabezpečiť aktivitu v oblasti popularizácie vedy i po skončení projektu.

Cieľové skupiny

Cieľom projektu PopVaT bola popularizácia vedy a techniky smerom k trom cieľovým skupinám – široká verejnosť, mládež a vedecká komunita. Každá z cieľových skupín bola oslovovaná špecifickou formou popularizácie.

Pri širokej verejnosti bolo hlavným cieľom zvýšenie povedomia o význame vedy a techniky pre hospodársky rast štátu.

Špecifickým zámerom pri cieľovej skupine mládež bolo pozitívne ovplyvňovanie v procese výberu budúceho povolania prostredníctvom motivácie a zvyšovania atraktívnosti prírodovedných a technických vied.

Pri cieľovej skupine vedecká komunita bola zámerom projektu podpora propagácie výsledkov vedeckej činnosti samotnými vedcami a vedeckými inštitúciami.

Realizáciou týchto cieľov sa zvýšilo povedomie celej spoločnosti o význame vedy a techniky a jej popularizácie a zlepšila sa komunikácia medzi jednotlivými cieľovými skupinami.

Hlavné výstupy projektu:

- Vytvorenie Vedeckej a realizačnej komisie projektu v procese odborného dozorovania a organizačno-technického zabezpečenia implementácie národného projektu.
- Analýza súčasného stavu popularizácie vedy a techniky, analýza spätnej väzby a efektivity použitých nástrojov.
- Priebežná a záverečná analýza stavu povedomia verejnosti o vede a technike.
- Vedecko-popularizačné multimedialne programy – Vedecká roadshow.
- Audiovizuálne diela a iné multimedialne produkty na účely popularizácie vedy a techniky.
- Zrealizované kreatívne, mediálne a PR kampane na území celej SR s cieľom popularizovať problematiku výskumu a vývoja smerom k cieľovým skupinám – napr. kampaň „Študuj vedu a techniku, budúcnosť sa ti poďakuje“.
- Špecializovaná webová stránka pre popularizáciu vedy a techniky www.vedanadosah.sk.
- Propagácia vedy a techniky na internete a prostredníctvom sociálnych sietí.
- Realizované konferencie, odborné semináre, popularizačné podujatia, súťaže, výstavy, vedecký filmový festival a pod.
- Spracované a vydané vedecko-populárne publikácie zamerané na vybrané oblasti vedy a techniky.
- Zriadené Centrum vedy.
- Realizované putovné výstavy.

Jednou z hlavných aktivít v rámci popularizácie vedy a techniky na Slovensku je realizácia podujatia s názvom **Týždeň vedy a techniky na Slovensku** (ďalej len TVT), ktorý už od roku 2004 každoročne organizuje Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR v spolupráci s Centrom vedecko-technických informácií SR a Národným centrom pre popularizáciu vedy a techniky v spoločnosti.

Cieľom TVT je zlepšiť vnímanie vedy a techniky v povedomí celej spoločnosti, vzbudiť záujem mladých ľudí o štúdium vedeckých a technických disciplín a informovať verejnosť o výsledkoch výskumu a vývoja na Slovensku.

Je dôležité, aby široká verejnosť vnímała celoživotné vzdelávanie, výskum, vývoj a inovácie ako pozitívne faktory rozvoja, ako procesy, ktoré posúvajú naše vedomosti a vývoj spoločnosti ďalej. Popularizácia vedy a techniky počas TVT i počas celého roka je aktivitou, ktorá by sa mala stať súčasťou všetkých výskumných a vedeckých pracovísk.

TVT je týždeň, počas ktorého vedecké a výskumné inštitúcie v rámci stoviek podujatí umožnia bežným ľuďom nahliadnúť do svojich laboratórií, a prezentujú im výsledky svojich výskumov. Verejnosť má príležitosť zažiť priamy kontakt s vedou a technikou, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou života každého z nás, a jej správne nasmerovanie podmieňuje ďalší rozvoj krajiny. Nahliadnúť do sveta vedy a techniky môžete každý rok, spravidla druhý novembrový týždeň. CVTI SR sa vďaka projektu PopVaT podarilo rozšíriť TVT o niekoľko významných podujatí pre verejnosť (Veda netradične, Klub akčných hrdinov, Festival vedeckých filmov a iné).

Informácie o TVT ako aj o všetkých jeho podujatiach nájdete na stránke

www.tyzdenvedy.sk

Veda netradične

Interaktívnu výstavu pod názvom **Veda netradične** prvýkrát zorganizovalo CVTI SR v roku 2013 a je jedným z hlavných podujatí počas TVT. Jej súčasťou sú interaktívne stánky prezentujúce výskum a vývoj, prednášky či workshopy zamerané na popularizáciu vedy a techniky. Myšlienkou celého podujatia je ukázať širokej verejnosti a najmä mládeži výskum, vývoj a inovácie v praxi. Všetky zaujímavosti z týchto oblastí sú predstavené interaktívnou a hravou formou, a to prostredníctvom rôznych experimentov a exponátov.

Informácie o podujatí nájdete na stránke www.tyzdenvedy.sk

Všetky informácie o Festivale vedeckých filmov nájdete na www.fvf.cvitsr.sk

Festival vedeckých filmov prvýkrát zorganizovalo NCP VaT v roku 2014 ako jeden z výstupov projektu PopVaT.

Cieľom festivalu je poukázať na zaujímavé vedecko-populárne filmy a televízne relácie, ktoré približujú vedu širokému a rôznorodému publiku ako atraktívnu, dynamickú a neustále sa rozvíjajúcu oblasť. Festival vedeckých filmov predstavuje pútavé témy z oblasti prírodných, technických či humanitných vied a tiež reaguje na aktuálny stav a najnovšie trendy tak doma, ako aj v zahraničí. Počas Festivalu vedeckých filmov je pre návštevníkov okrem filmových projekcií každoročne pripravený bohatý sprievodný program s možnosťou zúčastniť sa na diskusiách s vedcami a odborníkmi na rôzne témy, ale i na vedeckých prednáškach, výstavách či interaktívnych inštaláciách, ktoré sú súčasťou Týždňa vedy a techniky na Slovensku.

Klub akčných hrdinov

Projekt „**KLUB AKČNÝCH HRDINOV** - hľadá sa najcoolerskejší vynálezca v hre“ vyhlásil v roku 2015 edukačno-mentorský portál www.dikymoc.sk v spolupráci s Centrom vedecko-technických informácií SR. Ide o interaktívnu anketu, v ktorej si mladí ľudia môžu zvoliť svojho „hrdinu“ spomedzi vedcov. Cieľom projektu je spopularizovanie slovenských vedeckých osobností a priblíženie ich záujmov, plánov a úspechov mladej generácii. Mená historicky prvých členov KLUBU AKČNÝCH HRDINOV boli slávnostne prezentované počas Týždňa vedy a techniky na Slovensku – v novembri 2015.

Informácie o podujatí nájdete na stránke www.tyzdenvedy.sk alebo na portáli www.dikymoc.sk

Hitom dodnes ostáva titulná pieseň podujatia, ktorá je spolu s ďalšími informáciami zverejnená na stránke www.vedanadosah.sk

Vedecká roadshow Čak Vednýodboris a jeho crew

V rámci projektu PopVaT sa realizovala aj fascinujúca Vedecká roadshow s podnázvom **Čak vednýodboris a jeho crew**. Súčasťou šou bolo množstvo interaktívnych prednášok na tému matematika, robotika, energetika a mnoho ďalších. Toto veľkolepé podujatie, ktoré sa konalo v každom kraji SR, bolo obohatené aj o množstvo sprievodných podujatí a súťaží.

NCP VaT pri CVTI SR v roku 2015 prvý raz pripravilo sériu Vedeckých show známeho vedca **Dr. Michaela Geoffreyho Stephena Londesborougha B.Sc Hons Ph.D.** Vedecké show sa predstavili v každom kraji SR práve vďaka projektu PopVaT.

Vo vedeckých show na témy „**Tajomstvo energie**“ a „**Špióni, raketové palivá, lieky a mikroelektronika: úžasná chémia boranov!**“ Michael Londesborough predstavil záhady energie i svojho výskumu boranov tak, ako ich Slováci nepoznajú. Svojimi pokusmi a neopakovateľnou atmosférou divákov vtiahol do sveta vedy.

Vo Vedeckej show s názvom „**Tajomstvo energie**“ Michael objasňoval, čo je vlastne energia, aký je jej pôvod, ako sa uvoľňuje a ako ju môžeme skrotiť pre vlastné potreby.

Vedecká show „**Špióni, raketové palivá, drogy a mikroelektronika: úžasná chémia boranov!**“ približovala to, prečo sú borany – teda zlúčeniny bóru a vodíka – úžasné chemikálie. Michael návštevníkov previedol prvým storočím ich výskumu plného špiónáže, tajomného raketového paliva, polovodičov, mikroelektroniky a dokonca i nádeje pre chorých na HIV/AIDS.

Informácie o podujatí nájdete na stránke www.ncpvat.sk v sekcii Popularizačné podujatia/Vedecká show.

Centrum vedecko-technických informácií SR, Slovenská akadémia vied a Zväz slovenských vedecko-technických spoločností sa v roku 2013 stali prvýkrát vyhlasovateľmi súťaže oceňujúcej významných slovenských vedcov, technológov a mladých výskumníkov zo všetkých oblastí vedy – Vedec roka SR.

Cieľom súťaže je nielen oceniť, ale i spoločensky vyzdvihnúť popredných slovenských vedcov a technológov za prínosy ich vedeckého bádania.

Každoročné organizovanie podujatia Vedec roka SR pokračuje v tradícii oceňovania aktivít slovenských vedcov a technikov, ktorú založil v súčasnosti už zosnulý JUDr. Lubomír Lenoch, bývalý riaditeľ Journalist-Studio a bývalý predseda Klubu vedecko-technických žurnalistov Slovenského syndikátu novinárov.

Ocenenia sa udeľujú v piatich kategóriách:

- **Vedec roka SR:** ocenenie získava vedec, ktorého výsledok výskumu možno označiť za „Vedecký počin roka“.
- **Vedkyňa roka SR:** ocenenie získava vedkyňa, ktorej výsledok výskumu možno označiť za „Vedecký počin roka“.
- **Osobnosť roka v oblasti technológií:** ocenený je výskumník - realizátor významného „Technologického počinu“.
- **Osobnosť roka v programoch EÚ:** ocenený je výskumník, ktorý v príslušnom roku vynikol v rámci vedeckovýskumnej spolupráce s EÚ.
- **Mladá osobnosť vedy:** ocenený je mladý vedec alebo technológ do 35 rokov za vynikajúci vedecký alebo technologický výsledok dosiahnutý v príslušnom roku.

Vďaka podpore z projektu PopVaT sa podarilo vyzdvihnúť podujatie na úroveň národného ocenenia aj vďaka tomu, že záštitu nad ním prebral prezident SR.

Informácie o podujatí nájdete na stránke www.ncpvat.sk v sekcii Popularizačné podujatia/Vedec roka.

Centrum vedecko-technických informácií SR sa pravidelne zapája do organizovania podujatia **Európska noc výskumníkov**. Vďaka podpore z projektu PopVaT bolo možné zabezpečiť vytvorenie popularizačných audiovizuálnych diel, ako aj mediálnu podporu podujatia.

Európska noc výskumníkov je projekt podporovaný novým rámcovým programom Európskej komisie na podporu výskumu, vývoja a inovácií - Horizon 2020, v časti - Marie Skłodowska-Curie actions. Noc výskumníkov sa paralelne organizuje v 33 štátoch Európy a hlavnou snahou komisie je pod mottom „Researchers are among us“ – (Výskumníci sú medzi nami) priblížiť verejnosti výskumníkov ako „obyčajných“ ľudí s neobyčajným povoláním. Vysvetliť, čo ich priviedlo k povolaniu výskumníka, čo ich motivuje na neustále bádanie, aké otázky si najčastejšie kladú, k čomu ich práca priviedla a ako je možné výsledky ich výskumu uplatniť v bežnom živote.

Organizátormi podujatia sú Slovenská organizácia pre výskumné a vývojové aktivity, Slovenská akadémia vied, portál EurActiv.sk a Centrum vedecko-technických informácií SR. Podujatie každoročne prebieha počas posledného septembrového piatka v piatich slovenských mestách.

CVTI SR v rámci projektu PopVaT zorganizovalo niekoľko odborných konferencií pre vedcov, popularizátorov vedy, ako aj učiteľov a doktorandov. Odborná konferencia **PopVaT Day 2014** mala za cieľ poskytnúť priestor všetkým inštitúciám, organizáciám, firmám, ale aj jednotlivcom, ktorí pôsobia v oblasti vedy a techniky a predovšetkým v oblasti popularizácie vedy a techniky, na prezentáciu svojich aktivít. Cieľom konferencie bolo hľadanie možností spolupráce, hľadanie nových kontaktov a partnerov, výmena skúseností a informácií a priestor na predstavenie aktivít zameraných na popularizáciu vedy a techniky na Slovensku vo všetkých jej formách. Formát konferencie PopVaT Day má ambíciu stať sa každoročným stretnutím popularizátorov vedy a techniky na Slovensku.

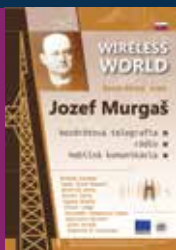
Na PopVaT Day 2014 čiastočne nadviazalo podujatie **Workshop PopVaT I.** s podnázvom **Popularizácia a komunikácia vo vede**, ktorý sa konal prvýkrát v roku 2015. Cieľom workshopu bolo poskytnúť návštevníkom nové užitočné informácie o tom, ako komunikovať vedy a jej výsledky verejnosti. Prednášajúci zúčastneným odporučili najužitočnejšie, najefektívnejšie a najpoužívanejšie komunikačné kanály, ktoré sa využívajú v popularizácii vedy, s dôrazom najmä na médiá, web a sociálne siete. Zúčastnení mali možnosť diskutovať a vymieňať si svoje skúsenosti či stretnúť sa s ľuďmi, ktorí sa venujú popularizácii vedy. Dvojdňový workshop bol určený predovšetkým odbornej verejnosti, PR manažérom škôl a vzdelávacích inštitúcií, učiteľom končiacich ročníkov základných škôl, učiteľom stredných a vysokých škôl, ako aj doktorandom.

Informácie o podujatí nájdete na stránke www.ncpvat.sk v sekcii Popularizačné podujatia.

Informácie o podujatí nájdete na stránke www.nocvyskumnikov.sk

NCP VaT pri CVTI SR pripravilo od roku 2013 sériu výstav o významných osobnostiach slovenskej vedy a techniky. Všetky výstavy sú k dispozícii na zapožičanie a ku každej vďaka projektu PopVaT vznikla rovnomenná brožúrka.

Wireless world Jozef Murgaš – bezdrôtová telegrafia, rádio, mobilná komunikácia

Výstava „Wireless world“ s podtitulom „Jozef Murgaš – bezdrôtová telegrafia, rádio, mobilná komunikácia“ zobrazuje históriu vývoja rádiotechniky a život a dielo Jozefa Murgaša. Časť výstavy je venovaná objavom zahraničných vedcov v oblasti rádiotechniky. Viac sa v nej dozviete napríklad o ceste k verejnému predstaveniu Popovho prijímača s kohererom a elektrickým

zvončekom, o Teslovom verejnom predstavení prvého bezdrôtového systému, o významných Marconiho pokusoch v oblasti bezdrôtovej telegrafie nad morom vo vzdialenosti až 3 500 km. Svoje miesto v histórii vývoja rádiotechniky majú aj významní vedci ako Michael Faraday, James Clerk Maxwell, Heinrich Hertz, Oliver Lodge, Eduard Branly. Ďalšia časť výstavy je venovaná Jozefovi Murgašovi, ktorý prispel k vzniku služieb ako internet, mobilná komunikácia, konvergencia hlasu a dát.

Aurel Stodola – majster techniky

Fungovanie rôznych strojov a prístrojov je pre mnohých fascinujúce. Tieto procesy učarovali aj slovenskému vedcovi Aurelovi Stodolovi. Výstava s názvom „Aurel Stodola – majster techniky“ prezradí, že Stodola vynikal nielen vo vedeckej, ale aj v pedagogickej činnosti. Jedným z jeho študentov bol Albert Einstein. Ako profesor pôsobil na jednej z najprestížnejších vysokých škôl – na Technickej vysokej škole v Zürichu. Katedru

technickej mechaniky viedol až do svojej sedemdesiatky a vybudoval pri nej rozsiahle strojnícke experimentálno-teoretické laboratórium, jedno z najmodernejších v Európe. Výstava vám predstaví aj to, aké ocenenia dostal za svoju prácu. K najvýznamnejším patrí napríklad Zlatá medaila Jamesa Watta, ktorá je obdobou Nobelovej ceny v technických vedách, ocenenie za celoživotné dielo, vydanie Slávnostného zborníka k 70. narodeninám Aurela Stodolu.

Ján Andrej Segner – otec vodných turbín

Výstava „Ján Andrej Segner – otec vodných turbín“ vám predstaví vedca, ktorý vtedajšie poznatky matematiky zhrnul do súhrnného diela, spísal dielo Sedem programov o hydraulike a priniesol tak inovačné myšlienky o vodnom kolese. Svoje astronomické výskumy zverejšňoval v prednáškach a celkovo publikoval okolo 70 až 80 prác. Segner sa zaujímal o lekárstvo a farmakológiu, neskôr o matematiku a fyziku. Hostoval na Lekárskej fakulte a stal sa tam profesorom. Stretával sa s ostatnými lekármi pri pitvách, prednášal študentom, vo svojej výučbe spájal teóriu s praxou, v zmysle najnovších poznatkov prepracoval učebnicu fyziológie.

Jozef Maximilián Petzval – priekopník modernej optiky a fotografie

Výstava o svetovo uznanom matematikovi, fyzikovi, vynálezcovi a fotografovi mala za cieľ predstaviť veľikána slovenskej vedy, rodáka zo Spiša J. M. Petzvala a priblížiť jeho život, dielo a obrovský prínos do svetových dejín optiky a fotografickej techniky. Jozefa M. Petzvala sme predstavili nielen ako teoretika v oblasti optiky, ale aj ako aktívneho fotografa a dlhoročného univerzitného profesora matematiky na Viedenskej univerzite. Výstava opisuje jeho prínos v oblasti geometrickej optiky, históriu legendárneho Petzvalovho objektívu, ale aj využitie Petzvalovho ďalekohľadu v astronómii na fotografovanie hviezdnej oblohy a prvých snímok Mesiaca v roku 1865.

Izabela Textorisová – prvá slovenská botanička

Mladé dievča si zaumiení, že bude zbierať a sušiť rastliny. Jednoduchý záujem prerastie v záľubu a neskôr dokonca vo vedeckú prácu. Výstava „Izabela Textorisová – prvá slovenská botanička“ prezentuje záujem o prírodu a rastliny, ktorý u mladej Izabely vybudoval učiteľ Václav Vraný. On ju naučil, ako zbierať a sušiť kvety, prilepiť ich na suchý hárok, doplniť dátum a miesto zberu, zberateľa a nálezisko. Na výstave sa dozviete i to, že herbarizované rastliny si vymieňala s viacerými botanikmi na Slovensku a v zahraničí. Postupne tak vznikol herbár Izabely Textorisovej (herbarium Textoris).

VEDA NA DOSAH (www.vedanadosah.sk) je portál určený všetkým, ktorých zaujíma veda a technika. Ponúka množstvo novínok, informácií a zábavy zo sveta vedy a techniky. Na jednom mieste nájdete množstvo informácií o vede a výskume, objavíte tipy na atraktívne podujatia a iné zaujímavosti, ktoré sa dejú v oblasti vedy a techniky nielen na Slovensku.

Rubriky:

Aktuality

Podujatia

Galérie

Kvízy a hry

Články

Tlačové správy

Kalendár

Weby vedy

Multimediálne galérie

Zaujímavosti vo vede

Široká verejnosť tu môže nájsť články z rôznych oblastí vedy a zaujímavé tipy na vedecké prednášky, súťaže, výstavy alebo festivaly zamerané na popularizáciu vedy a techniky. Nájdete tu tiež fotografie, videá či audio nahrávky. Odborníkom portál prináša prehľad konferencií, ako aj aktuálne informácie zo slovenských univerzít a výskumných ústavov. Okrem toho VEDA NA DOSAH ponúka rôzne vedomostné a zároveň oddychové hry a kvízy, ktoré potrénujú vašu myseľ a vedomosti.

Centrum vedy

V rámci projektu PopVaT bolo zriadené pilotné centrum vedy s názvom Aurelium. Centrá vedy sú v zahraničí veľmi obľúbené najmä pre multifunkčnosť a interaktivitu. Centrum vedy (z anglického Science center) je priestorom s množstvom interaktívnych expozícií, miestom oddychu i zábavy, a zároveň aj vzdelávacím zariadením. Hlavnou myšlienkou centra vedy je popularizovať vedu prístupnou formou tak, aby si každý z návštevníkov odniesol nové poznatky, zážitky, ale aj otázky, na ktoré bude ďalej hľadať odpovede.

Viac informácií na stránke www.aurelium.sk

Audiovizuálne diela

Jedným z mnohých foriem výstupov, ktoré sa realizovali v rámci projektu PopVaT bola aj príprava audiovizuálnych diel zameraných na propagáciu vedy a techniky.

Na stránke www.vedanadosah.sk

alebo na YouTube kanáli CVTI SR si tak môžete pozrieť množstvo zaujímavých dokumentov a videomedailónikov propagujúcich slovenskú vedu a vedcov.

Mediálna kampaň

Televízia, rozhlas, tlač či internet sú vo verejnosti a medzi mládežou veľmi obľúbené a často využívané. Práve preto sa vďaka projektu PopVaT časť popularizačných aktivít realizovala prostredníctvom mediálnej kampane. Verejnosť tak mohla vidieť či počuť napríklad

**ŠTUDUJ VEDU,
BUDÚCNOSŤ
SA TI POĎAKUJE**

**FUTURE
GENERATION**

kampaň zameranú na podporu záujmu mladých ľudí a verejnosti o štúdium vedy a techniky – Študuj vedu a techniku, budúcnosť sa ti poďakuje. Mediálnou kampaňou však boli podporené aj mnohé popularizačné podujatia ako napríklad Noc výskumníkov, Týždeň vedy a techniky, Festival vedeckých filmov a podobne.

Na účely národného projektu PopVaT a z dôvodu zisťovania stavu povedomia cieľových skupín o popularizácii vedy a techniky sa počas trvania projektu realizovala trojfázová analýza.

V úvode projektu sa realizovala vstupná analýza. Tá pomohla najmä pri nastavovaní jednotlivých aktivít v oblasti popularizácie vedy a techniky tak, aby sa zabezpečil čo najlepší dosah na jednotlivé cieľové skupiny projektu.

Výsledky priebežnej analýzy preverili správnosť nasadenia aktivít a poskytli priebežné informácie o zásahu cieľových skupín jednotlivými aktivitami.

Záverečná analýza sumarizovala výsledky a dosah popularizačných aktivít realizovaných v rámci projektu.

Výsledky všetkých analýz sú dostupné na webovej stránke projektu (<http://popvat.cvtisr.sk>) a sú k dispozícii pre všetkých popularizátorov vedy a techniky. Budú taktiež slúžiť ako vstupný bod na realizáciu pokračujúcich aktivít Národného centra pre popularizáciu vedy a techniky v spoločnosti pri CVTI SR.

Jednou z popularizačných aktivít bolo aj vydávanie vedecko-populárnych publikácií venovaných rôznym oblastiam vedy a techniky. Počas trvania projektu bolo vydaných päť takýchto publikácií.

Príroda, čo o nej (ne)viš

Autor knihy Miroslav Saniga ponúka na základe svojich mnohoročných pozorovaní prírody množstvo zaujímavých informácií o prejavoch zvierat a úkazoch, ktoré sa bežne dejú v prírode, a ktoré si často nevšímame. Po ich odhalení sa čitateľ cíti byť vtiahnutý do reality v prírode, uvedomujúc si množstvo úkazov, s túžbou nazrieť do zákutia prírody opäť, ale už obohatený o nové informácie.

Pohľady do nanosveta

Bývalý predseda Slovenskej akadémie vied Štefan Luby nám vo svojej knižke predstavuje svet materiálov s miniatúrnymi rozmermi tisíciny hrúbky ľudského vlasu. Skúmaním štruktúr menších ako 100 nm sa zaoberá nanoveda. Práve táto veda, spolu s nanotechnológiami, sa venuje praktickému využitiu nových a neobvyklých vlastností nanomateriálov. Ide nielen o konštrukciu nových materiálov a zariadení, ale nanosvet má presah aj do spoločenských a humanitných vied. A práve tento superminiatúrny svet začína priam revolučným spôsobom ovplyvňovať vedecko-technický rozvoj.

Obzory nových technológií

Obzory nových technológií sú na dohľad. Bližšie, ako by sme si mysleli a aj cesta k nim je už známa. Treba mať len dobrého sprievodcu, napríklad aj túto knihu. Renomovaní domáci autori zo Slovenskej akadémie vied, z univerzít a firiem venujúcich sa špičkovým technológiám v nej ukazujú cestu, kadiaľ sa uberá svet techniky a technológií. Niektoré úseky tejto cesty vyžadujú od čitateľa viac svetla, prípadne akú-takú znalosť z tejto ktorej problematiky, no každý si z príbehov v knihe určite vyberie ten svoj. Vnímový čitateľ tak objaví cesty k novej technike a k novým technológiám, cestu do budúcnosti, ktorá len málokoho z nás necháva ľahostajným.

Vôňa vedy

Veda má veľa rôznych podôb a vôní. Od nektárovej a omamnej z rozkvitnutého agátu cez výpary v chemických laboratóriách či typický pach ozónu po elektrických výbojoch. Pre každého vedca, ktorého fascinuje jeho práca a túžba po poznaní ho poháňa do ďalších výskumov, je tá „jeho“ vôňa najkrajšia. Publikácia *Vôňa vedy* predstavuje len niekoľko „chuťoviek“ z prierezu odvetviami vedy. Dočítate sa o tom, či Jupiter je hviezda a kto boli spolucestujúci dinosaurov, alebo ako huba môže zachrániť celý les. Zaujímavosťou o geológiu isto potešia informácie o ceste z hĺbín zeme na vrcholky hôr, alebo ako nás poznačujú globálne zmeny. Keďže už vieme nazrieť do vnútra hmoty, čitateľa môžu zaujať aj informácie o pohonných látkach z celulózy, alebo o syntetických farbivách. K podnetným patria aj objavy v molekulárnej medicíne. Stačí si prelistovať a nadýchať sa vône vedy.

Ako popularizovať vedy

Deväť žien a štyria muži ako autori vytvorili publikáciu na tému popularizácie vedy a technológií v teórii aj v praxi. Ing. Eduard Drobný, ktorý sa ako riaditeľ vydavateľstva Perfekt roky prihováral v popularizačných časopisoch *Elektrón* a *Quark*, v príhovore tejto knihy pripomína dôležitosť vysokých požiadaviek na zrozumiteľnosť, aby text oslovil čím viac čitateľov. Publikácia *Ako popularizovať vedy* požiadavky Eduarda Drobného spĺňa – je napísaná vecne a zrozumiteľne. Nájdete v nej postrehy docentky, projektovej manažérky, kouča a novinára, senior konzultanta, ale aj poznatky inžinierov či doktorov prírodných vied, no najmä ich praktické rady.

**ŠTUDUJ VEDU,
BUDÚCNOŠŤ
SA TI POĎAKUJE**

www.vedanadosah.sk

**FUT
URE**
GENERATION

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA,
VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

